

๔๙

เวลาและโอกาส ที่พลาดไม่ได้

เรารู้เวลาตายไม่ได้โดยแท้ เวลาตายยังปกปิดอยู่
หาปรากฏไม่ เพราะเหตุนั้นเราจึงไม่บริโภคมาแล้วเที่ยวศึกษา
เวลากระทำสมณธรรมอย่าล่วงเลยเราไปเสีย

เวลาและโอกาสที่พลาดไม่ได้

๔๓๖

เราทุกคนโชคดีที่ได้เกิดมาพบพระพุทธศาสนา ได้ปฏิบัติตามคำสอนของพระบรมศาสดา และมีโอกาสได้เข้าถึงพระรัตนตรัย ใครก็ตามที่เข้าถึงพระรัตนตรัย ย่อมได้ชื่อว่าเป็นชาวพุทธที่แท้จริง แต่ถ้าใครยังเข้าไม่ถึงธรรมะ ก็ยังไม่ได้ชื่อว่าเป็นชาวพุทธที่สมบูรณ์ คำสอนของพระพุทธองค์จะทำให้ใจเราสงบระงับ การทำความดีด้วยการละชั่วด้วยกาย วาจา ใจ ไม่ทำสิ่งที่ไม่ดี ทำแต่ความดีด้วยกาย วาจา ใจ เท่านั้น ทำใจให้ผ่องใส เมื่อใจใสมากๆ เข้า ก็จะเข้าถึงพระรัตนตรัย เข้าถึงพุทธรัตนธรรมรัตนะ สังฆรัตนะ ถ้าเข้าไม่ถึงพุทธรัตนะ ก็ไม่รู้จักพระพุทธศาสนา ไม่ถึงธรรมรัตนะ ก็ไม่ถึงสังฆรัตนะ ก็ไม่รู้จักแก่นแท้ของพระพุทธศาสนา ดังนั้นถ้าไม่เข้าถึงพุทธรัตนธรรมรัตนะ สังฆรัตนะ ก็ไม่ได้ลี้มรรสแห่งธรรม ซึ่งสิ่งนี้เป็นเนื้อแท้ของพระพุทธศาสนาที่เดียว

พระโพธิสัตว์ได้กล่าวคำสุภาสิตใน สมมติชาดก ว่า

“เราสู้เวลาตายไม่ได้โดยแท้ เวลาตายยังปกปิดอยู่หาปรากฏไม่ เพราะเหตุนั้นเราจึงไม่บริโภคกามแล้วเที่ยวภิกษา เวลากระทำสมณธรรมอย่าลวงเลยเราไปเสีย”

ธรรมชาติของเวลามีปกปิดอยู่ ๔ ประการ คือ

๑. ให้ความเป็นธรรมแก่ทุกๆ สิ่งไม่ว่าจะเป็นคน สัตว์

เวลาและโอกาสที่พลาดไม่ได้

๔๓๓

สิ่งของ หรือแม้กระทั่งตัวของมันเอง ได้กำหนดให้ ๒๔ ชั่วโมง ต่อหนึ่งวันเท่าเทียมกัน

๒. คุณค่าของเวลาอยู่ที่ว่าใครจะสามารถใช้เวลาให้คุ้มค่า ควรแก่การเกิดมาเป็นมนุษย์มากกว่ากัน เพราะถึงแม้จะมีเวลา เท่ากัน แต่ทุกคนใช้เวลาไม่เหมือนกัน

๓. มีปกติผ่านไปแล้วก็ผ่านไปเลยไม่มีวันหวนกลับ เหมือนสายน้ำที่ไม่มีวันไหลย้อนกลับเหมือนดวงอาทิตย์ขึ้นไปแล้ว รอแต่จะตกไปทำเดี๋ยว

๔. เมื่อเวลาผ่านไปแล้วไม่ผ่านไปเปล่า ยังกลืนกินชีวิต ของสรรพสัตว์และสรรพสิ่งไปด้วย ที่ว่ากลืนกิน คือ เวลาได้นำ เอาความแก่ ความเจ็บ ความตาย ความเสื่อมมาสู่ตัวเรา ลังเกิดได้จากคนรอบข้างหรือตัวของเราเองที่เสื่อมลงไปทุกๆ วัน

โอกาสดีก็เช่นเดียวกันมีไม่บ่อยนักสำหรับทุกคน บาง คนสามารถใช้วิกฤตให้เป็นโอกาสได้ บางคนปล่อยโอกาสดีให้ สูญเสียไปอย่างไร้ประโยชน์ หรือกลายเป็นวิกฤตไปเลยก็มี อย่างบางคนมีศรัทธามาก อยู่ต่างแดนมีไทยธรรมด้วย อยาก ถวายสังฆทานแต่กลับไม่มีเนื่อนาบุญ บางทีมีเนื่อนาบุญพร้อม แต่ตนเองไม่มีศรัทธา ไม่มีไทยธรรม อย่างนี้ทั้งหมดโอกาสจะ ลังสมบารมี อย่างไรก็ตามยอดนักสร้างบารมีทั้งหลายที่มี

เวลาและโอกาสที่พลาดไม่ได้

๔๓๘

ศรัทธามั่นคงในพระรัตนตรัย เมื่อเรายังมีชีวิตอยู่ ได้เชื่อว่ามิตั้ง
เวลาและโอกาสในการทำความดี

ความดีและบุญกุศลอะไรที่เรายังไม่เคยทำ ยังไม่ได้ทำ
ก็ให้รีบทำให้เต็มที่ ก่อนที่เวลาและโอกาสของเราจะหมดไป
เหมือนพระเถระองค์หนึ่งในสมัยพุทธกาล เมื่อท่านรู้ว่าอะไรคือ
เป้าหมายของชีวิต ก็รีบใช้เวลาและโอกาสที่มีอยู่อย่างเต็มที่ ไม่
หวั่นกังวลถึงอะไรทั้งสิ้น ทั้งทุกอย่างเพื่อที่จะดำเนินไปในหนทาง
ที่ถูกต้องอย่างเดียว แล้วในที่สุดท่านก็สมหวัง กว่าจะได้ต้อง
ลงทุนเป็นอย่างมาก แต่ก็นับว่าคุ้มค่างับสิ่งที่สูญเสียไป ดังเรื่อง
ต่อไปนี้

*ในสมัยหนึ่งมนุษย์จำนวนมากนิยมเล่นเรือไปเพื่อค้าขาย
เมื่อเรือไปถึงกลางมหาสมุทรเกิดอัปปางลง มนุษย์ทั้งหลายต่าง
ล้มหายตายจาก กลายเป็นอาหารของปลาและเต่า แต่มีชาย
คนหนึ่งได้อาศัยแผ่นกระดาน พยายามตะเกียกตะกายแหวก
ว่ายมาจนถึงฝั่ง เนื่องจากว่ายน้ำเป็นเวลานานหลายวัน เสื้อผ้า
ขาดวันไปหมด เขามองไม่เห็นอะไรพอที่จะนั่งห่มได้ เลยเอา
เชือกปอมัดพันกับใบไม้แห้งใช้ห่มแทนเสื้อผ้า พวกมนุษย์สำคัญ

เวลาและโอกาสที่พลาดไม่ได้

๔๓๕

คิดว่า บุรุษนี้น่าจะเป็นพระอรหันต์ เพราะเมื่อเอาเสื้อผ้าให้ใส่ เขาไม่ยอมใส่ เพราะแต่งตัวอย่างนี้แล้ว มีคนมาเคารพนับถือจึงสำคัญตัวว่าเป็นพระอรหันต์ตามที่เขายกย่องกันด้วย มหาชนเรียกท่านว่า พาทิยทารุจิริยะ ตั้งแต่นั้นมา

เมื่อย้อนไปสมัยพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพระนามว่ากัสสปะ ท่านเคยออกบวชพร้อมกับสหธรรมิกอีก ๖ รูป ขึ้นไปปฏิบัติธรรมบนยอดเขา มีรูปหนึ่งบรรลุธรรม เป็นพระอรหันต์ก่อน ต่อมาอีกรูปหนึ่งได้บรรลุเป็นพระอนาคามี แล้วไปบังเกิดในพรหมโลก ส่วน ๕ รูปที่เหลือไม่ได้บรรลุคุณวิเศษอันใด พอครบ ๗ วัน ทุกคนทำกาละ แล้วไปบังเกิดในสวรรค์ หมดบุญแล้วลงมาเกิดเป็นมนุษย์ เมื่อสหธรรมิกที่เกิดในพรหมโลกเห็นท่าน พาทิยะหลงผิดอย่างนั้น จึงมาเตือนสติว่า “ตัวท่านไม่ใช่พระอรหันต์หรอก แถมยังไม่ได้บรรลุคุณวิเศษอะไรเลย และบอกให้ไปพบพระบรมศาสดา ผู้เป็นพระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าที่แท้จริง”

เมื่อท่านฟังดังนั้นจึงได้รับไปพบพระศาสดา ซึ่งขณะนั้น กำลังเสด็จบิณฑบาตในเมืองสาวัตถี กราบทูลทูลๆ ที่ตนเองยังเหน็ดเหนื่อยอยู่นั่นเองว่า “พระเจ้าข้า ขอพระผู้มีพระภาคเจ้าจงแสดงธรรมเพื่อประโยชน์ เพื่อความสุข แก่ข้าพระองค์ ลี้ภัยกาลนานเทอญ” พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสว่า “ดูก่อนพาทิยะ

เวลาและโอกาสที่พลาดไม่ได้

๔๔๐

ตอนนี้เรากำลังบิณฑบาต ยังไม่ใช่เวลาที่จะแสดงธรรม” เมื่อพาหิยะได้ฟังเช่นนั้นจึงกราบทูลว่า “เมื่อพระองค์ท่องเที่ยวไปในสังสารวัฏ ไม่เคยได้อาหารคือคำข้าวก็หาไม่ และข้าพระองค์ไม่ทราบถึงอันตรายว่า จะมีแก่ข้าพระองค์หรือจะมีแก่พระองค์เมื่อไร”

เราจะเห็นได้ว่า ท่านเร่งรีบราวกับจะรู้ว่าความตายกำลังคืบคลานเข้ามา ชีวิตเหมือนแขวนไว้บนเส้นด้าย จะขาดเมื่อไรก็ไม่รู้ วันเวลาผ่านไปรวดเร็วเหลือเกิน ลองถามตัวของเราเองว่า อายุเราขนาดนี้แล้ว เราได้ทำความดีเต็มที่แล้วหรือยัง ในขณะที่เวลาและโอกาสของชีวิตของเรายังเหลืออยู่ อย่างท่านพาหิย-ทาร์จิริยะท่านไม่ประมาทในเวลาและชีวิต ถึงเรือจะแตกกลางมหาสมุทรยังมีกำลังใจว่ายนํ้ามาจนถึงฝั่งได้ และเมื่อรู้ว่าตนเองยังไม่บรรลุนิพพานจริงๆ จึงรีบเข้าไปหาท่านผู้รู้ เพื่อตนเองจะได้รู้ตามด้วย และเมื่อมีโอกาส ไม่ปล่อยโอกาสให้หลุดลอยไป รีบไต่ถามรีบชวนขยายใ้รู้ เพื่อกระทำพระนิพพานให้แจ้ง

พระผู้มีพระภาคเจ้าจึงทรงห้ามถึง ๒ ครั้ง เพราะทรงทราบว่า ขณะนี้พาหิยะกำลังมีมหาปิติเพราะได้พบพระองค์ และกำลังเหน็ดเหนื่อยจากการเดินทาง ถึงฟังธรรมก็จะไม่สามารถแทงตลอดในธรรมได้ ทรงรอให้ความกระวนกระวาย ความกระลั่นกระส่ายของพาหิยะ ผู้เดินทางมาทั้งคืน เป็นระยะ

เวลาและโอกาสที่พลาดไม่ได้

๔๔๑

ทางตั้ง ๑๒๐ โยชน์ ให้ส่งพระงับลงเสียก่อน วาระที่ ๓ พาหิยะ จึงทูลขออีก พระผู้มีพระภาคเจ้าจึงประทับยืนในระหว่างถนน นั้นเอง ตรัสแสดงธรรมว่า “พาหิยะ เมื่อเธอเห็นจงลักแต่ว่าเห็น เมื่อฟังจงลักแต่ว่าฟัง เมื่อได้ยินจงลักแต่ว่าได้ยิน เมื่อรู้จงลัก แต่ว่ารู้” เมื่อจบพระคาถาเพียงเท่านี้ ท่านพาหิยะได้บรรลุ อรหัตตผลทันที แล้วขอบวช เนื่องจากท่านไม่เคยถวายเป็น ผู้รับใช้และเครื่องบริวารให้ใครเลย จึงไม่สามารถบวชด้วยเอหิภิกขุ-อุปสัมปทาได้

พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสให้ท่านไปแสวงหาเครื่องบริวาร มาก่อน ขณะที่ท่านกำลังแสวงหาอยู่นั้น ได้ถูกโคแม่ลูกอ่อน ขวิดตาย ภิกษุทั้งหลายจึงถามถึงคติของท่านพาหิยทารุจริยะ พระศาสดาได้ตรัสว่า ท่านได้บริณีพพานแล้ว ภิกษุสงฆ์เกิดความสงสัยในเรื่องการบรรลุอรหัตตผลของท่าน จึงกราบทูลว่า “พาหิยะฟังธรรมแค่หนึ่งเดียว ได้บรรลุธรรมเพราะเหตุใด พระเจ้าข้า” พระศาสดาจึงตรัสพระคาถาว่า “ถ้าคาถาแม่ตั้งพัน ไม่ประกอบด้วยประโยชน์ จะมีประโยชน์อะไร บุคคลได้ฟัง คาถาใดแล้วสามารถส่งพระงับได้ คาถานั้นแม้บทเดียว ประเสริฐกว่า” แล้วพระพุทธองค์ทรงตั้งพาหิยะไว้ในตำแหน่ง สาวกผู้เลิศ ทางด้านตรัสรู้ได้เร็ว

เราจะเห็นได้ว่าชีวิตของคนเรานั้นสั้นนัก เหมือนหยาด

เวลาและโอกาสที่พลาดไม่ได้

๔๔๒

น้ำค้างบนปลายยอดหญ้า ไม่นานก็เหือดแห้งไป วันเวลาช่างผ่านไปเร็วเหมือนนกบิน เมื่อผ่านไปแล้วจะเรียกร้องให้กลับคืนมาก็ไม่ได้ แม้มีทรัพย์สินสมบัติมากมาย ก็ไม่อาจจะซื้อเวลาให้กลับคืนมาได้ ในขณะที่ชีวิตของเรายังเหลืออยู่ ยังมีเวลาและโอกาส เราจะต้องเร่งทำความดีให้เต็มที่ ไม่ประมาท เหมือนอย่างท่านพาหิยทวารุจิริยะที่ไม่ประมาทในเวลาและรู้คุณค่าของชีวิต เมื่อเรารู้ว่าเรายังไม่บรรลุธรรมที่ควรบรรลุ เราก็ต้องหมั่นปรารภความเพียร แล้วหมั่นเข้าไปหาท่านผู้รู้เพื่อซักถามข้อสงสัย เมื่อมีโอกาสให้ได้ถาม รีบชวนช่วยในการแสวงหาความรู้ ในที่สุดเราก็จะบรรลุธรรมตามผู้รู้ทั้งหลายไปได้

สิ่งหนึ่งที่น่าเสียดายอย่างยิ่ง และยังเป็นข้อคิดเตือนใจได้เป็นอย่างดี คือ สมัยที่ท่านพาหิยทวารุจิริยะเวียนว่ายตายเกิดในวัฏสงสารมานับภพนับชาติไม่ถ้วน ทำไมเมื่อมีเวลาและโอกาส จึงไม่เคยถวายอัฐบริวารเลย พอมาภพชาติสุดท้ายแม้บรรลุธรรมแล้วไม่สามารถบวชแบบเอตถิกิขุอปสัมปทาได้ ต้องไปแสวงหาบริวารมาบวชเอง ตรงนี้เป็นอุทาหรณ์ให้พวกเราได้เป็นอย่างดีว่า ความดีทุกอย่าง เราควรทำให้ครบถ้วนบริบูรณ์ สิ่งใดที่เรานักสร้างบารมียังไม่เต็มที่ ยังไม่สมบูรณ์บริบูรณ์ ขอให้ชวนช่วยทำอย่างเต็มที่ ยุคนี้เราต้องไวต่อการทำความดี เพราะเราต้องรีบชิงช่วงก่อนที่จะโดนช่วงชิง

เวลาและโอกาสที่พลาดไม่ได้

๔๔๓

เวลาและโอกาสไปจากเรา เวลา พญามาร และความตาย เป็นสิ่งที่เราจะประมาทไม่ได้เลย

ฉะนั้น พวกเราจึงใช้เวลาและโอกาสที่มีอยู่นี้ สร้าง
บารมีให้เต็มที่ ให้เกิดบุญบารมีเกิดประโยชน์สูงสุด ทั้งต่อตนเอง
ต่อส่วนรวมและต่อชาวโลกให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ อย่าเพิ่ง
ท้อถอย ในการสร้างบารมี นักสร้างบารมีที่แท้จริงนั้นต้อง
ไม่หวั่นไหว ไม่ท้อถอยแต่ทำความท้อให้ถอยหนีออกไปจากใจ
ของเรา เหนื่อยเราก็อพัก หายเหนื่อยเราก็อทำกันต่อ แต่เราจะไม่
ยอมหยุดพักในการสร้างบารมี เพราะบุญบารมีเป็นสิ่งที่ขาดไม่ได้
เป็นอาหารสำหรับชีวิตของเรา เป็นเครื่องหล่อเลี้ยงเรา เหมือน
น้ำมันหล่อเลี้ยงเครื่องยนต์ เพราะฉะนั้นอย่าประมาทในชีวิต
ให้หมั่นสั่งสมบุญบารมีกันให้เต็มที่ จนกว่าบุญบารมีของเรา
จะเต็มเปี่ยมกันทุกๆ คน

